

I

Benvolguda senyora,

Prenc la ploma per donar-vos una prova fefaent que per a mi els vostres desitjos són ordres ineludibles. Per més ingrata que pugui semblar la comesa, penso evocar totes aquelles èpoques escandaloses de la meva vida de les quals he acabat alliberant-me per gaudir de tots els beneficis que l'amor, la salut i la fortuna em poden concedir mentre encara sóc a la flor de la joventut i no és massa tard per aprofitar el lleure que em proporciona una vida folgada i acomodada per conrear un talent gens menyspreable i que, fins i tot enmig del remolí de plaers desenfrenats a què em vaig veure abocada, em va esmoliar la facultat d'observació de la gent i l'educació mundana molt més del que és comú en les persones de la meva infeliç professió, que veuen qualsevol idea o reflexió com a enemigues mortals i se'n mantenen tan lluny com poden o les destrueixen sense contemplacions.

Com que sé que, com jo, no sofriu els preàmbuls llargs i innecessaris, tindrè mercè de vós i limitaré el meu exordi a preparar-vos perquè tingueu notícia del capítol més dissipat de la meva vida escrivint-lo amb la mateixa llibertat amb què el vaig viure.

Poso la veritat, la veritat pura i crua, per sobre de tot; no em penso prendre la molèstia d'ocultar-la amb cap vel de gassa, sinó que descriuré els esdeveniments tal com se'm van presentar a la realitat encara que pugui infringir aquelles lleis de la decència

que no s'han fet mai per a intimitats tan franques com les nostres; perquè vós teniu prou judici, i prou coneixença dels models originals, per no fer escarafalls pudibunds dels seus retrats. Fins i tot els més grans homes, els de gust més refinat i influent, no s'estan de guarnir les seves cambres privades amb nus, per més que, sotmetent-se als prejudicis generals, no els considerin decoracions decents per a l'escalinata o per a la sala.

Dit això, passo a relatar el meu cas personal. El meu nom de fadrina era Frances Hill. Vaig néixer en un poblet de prop de Liverpool, al comtat de Lancaster, de pares molt pobres i, vull creure-ho de bon cor, del tot honrats.

El meu pare, que patia una tolidura que li impedia dedicar-se a les feines més feixugues del camp, obtenia, fent xarxes, un sou molt magre que la meva mare allargava amb prou feines dirigint una escola de nenes al veïnat. Havien tingut unes quantes canalles, però l'única que va arribar a gran vaig ser jo, a qui la naturalesa havia dotat d'una constitució absolutament sana.

La meva instrucció, fins passats els catorze anys, va ser d'allò més pobra. Llegir —o més aviat lletrejar—, escriure amb una lletra indesxifrable i uns rudiments de labor componien tots els meus coneixements; mentre que tots els fonaments de la meva virtut no es basaven sinó en una ignorància absoluta del vici i en la pudorosa tímidesa pròpia del nostre sexe en aquella tendra època de la vida en què les coses neguitegen o espanten més per la seva novetat que per res més. Aquesta temença, però, es guaireix tot sovint a costa de la innocència, quan la donzella, de mica en mica, comença a deixar de veure l'home com un animal de presa que se la vol menjar.

La meva pobra mare havia repartit tot el seu temps de tal manera entre les seves alumnes i les seves ocupacions domèsti-

ques que n'hi quedava ben poc per educar-me, sense que se li acudís, ignorant de tot mal com era, de prevenir-me'n de cap.

Em faltava poc per fer quinze anys quan em va sobrevenir el pitjor dels mals, que va ser perdre els meus pares estimats durant una passa de verola que se'ls va emportar tots dos amb pocs dies de diferència; el meu pare es va morir primer, fet que va precipitar la mort de la meva mare, i de cop em vaig convertir en una pobra òrfena sense ningú al món (perquè el meu pare era fill de Kent i havia anat a parar en aquell poble per casualitat). Aquesta malaltia cruel que els havia resultat tan fatídica també em va assaltar a mi, però amb uns símptomes tan lleus i tan innocus que ben aviat vaig ser fora de perill i sense que me'n quedés cap marca, cosa que en el seu moment no vaig saber apreciar en el seu just valor. Renuncio a fer el relat de la pena i l'afflicció naturals que vaig sentir en una ocasió tan trista. El pas del temps, i la frivolitat pròpia de l'edat, van esbandir-me al cap de no gaire les cabòries sobre aquella pèrdua irreparable; però el que em va ajudar més a avenir-m'hi va ser la idea que se'm va ficar al cap d'anar a Londres per trobar-hi feina de criada, per a la qual cosa em va prometre ajuda i consell una dona jove que es deia Esther Davis, que havia vingut a veure unes amistats i se n'havia de tornar al cap d'uns quants dies.

Com que a mi no em quedava al poble ningú viu a qui la meva sort interessés prou per posar objeccions al meu pla, i la dona que es va fer càrrec de mi després de la mort dels meus pares més aviat m'encoratjava a seguir-lo, no vaig trigar a prendre la decisió d'entrar al gran món anant-me'n a Londres per provar-hi fortuna (una frase que, per cert, ha portat a la perdició molts més emigrats de poble de tots dos sexes que no pas els que ha fet millorar i prosperar).

L'Esther Davis, d'altra banda, no es va estar d'animar-me a acompanyar-la desvetllant la meva curiositat infantil per les belleses que es poden admirar a Londres, com les tombes de l'abadia de Westminster, els lleons de la casa de feres, el rei, la família reial, les comèdies i les òperes, i, en definitiva, tots els entreteniments que pertanyien al seu ambient, l'enumeració dels quals em va deixar ben enlluernada.

No puc recordar sense posar-me a riure l'admiració innocent tocada d'enveja amb què les noies pobres del poble, que per mudar només teníem una camisa de sarja i un vestit d'estamena, contemplàvem els vestits de setí de l'Esther, els seus capells ornats de puntes, les seves cintes d'oripell i les seves sabates amb adorns de plata, coses que nosaltres ens imaginàvem que creixien a Londres com bolets i que em van acabar de fer decidir a anar-hi per tenir-ne la meva part.

El fet de tenir per companyia una noia del poble, però, va ser més aviat una justificació de l'Esther per fer-se càrrec de mi durant el meu viatge a la capital, perquè em va explicar, a la seva manera, que «més d'una noia de poble havia fet fortuna per a si mateixa i per a la família; que, sense perdre la virtut, n'hi havia que s'havien avingut tan bé amb l'amo que s'hi havien acabat casant, i que tenien cotxe i vivien una vida folgada i feliç; i alguna, fins i tot, havia arribat a duquessa. Tot era tenir sort; i, si li havia passat a una altra, ¿per què no em podia passar a mi?» Aquests mirallets i altres de semblants em feien frisar per emprendre aquell viatge tan prometedori i abandonar un poble on, tot i ser-ne filla, no hi havia cap parent que hagués de trobar a faltar, i que se m'havia fet inhòspit des del moment que l'amor de la llar s'havia transformat en aquella freda caritat amb què se'm tractava a casa de l'única persona amiga de qui podia esperar una mica d'a-

tencions i d'acolliment. Tot i així, va ser prou honorada amb mi per treure una mica de diners de les quatre coses que em van quedar un cop pagats els deutes i l'enterrament, i, a l'hora d'anar-me'n, em va fer a mans tota la meua fortuna, que consistia en una mica de roba ficada en un bagul petit i en vuit guinees i disset xílings de plata encabits en un portamonedes, que eren el tresor més gran que havia vist aplegat i que no m'imaginava que es pogués exhaurir mai; i el fet és que em sentia tan exultant de veure'm propietària d'una suma tan enorme que vaig fer ben poc cas de tots els bons consells que se'm van donar quan me la lliuraven.

A continuació, l'Esther i jo vam ocupar els nostres seients a la diligència de Londres. Passo per alt la insubstancial escena de comiat, en la qual vaig vessar unes quantes llàgrimes en què es barrejaven la pena i l'alegria; i, també per la seva fútila, ometo tot el que em va passar durant el camí, com ara les mirades èbries que m'adreçava el cotxer o els llaços que em van parar uns quants passatgers, que la vigilància de la meua tutora va desarmar; i és que, tot sigui dit, l'Esther em cuidava com a una filla, i em cobrava la seva protecció fent-me pagar totes les despeses del viatge, que jo vaig cobrir de molt bon grat perquè m'hi sentia obligada pel favor que em feia. A més a més, ella es cuidava que no ens carreguessin de més ni ens estafessin, i regatejava tant com podia: malgastar no era el seu vici.

Vam arribar a la ciutat de Londres una tarda d'estiu cap al tard amb el nostre vehicle, que anava molt a poc a poc tot i tenir un tir de sis cavalls. Mentre passàvem pels carrers principals que conduïen al nostre hostal, el tràfec, la munió de vianants i, en conjunt, aquell nou escenari de botigues i de cases em van deixar meravellada i sobtada alhora.

Imagineu-vos, però, com vaig quedar d'esbalaïda quan, ja a l'hostal, amb l'equipatge descarregat i lliurat, l'Esther Davis, la meva protectora i companya de viatge, que havia estat d'allò més sol·lícita amb mi durant tot el trajecte i que en aquella ciutat desconeguda era el meu únic suport i la meva única amiga, sense haver-me preparat prèviament per al cop terrible que estava a punt de rebre, de sobte va adoptar cap a mi una actitud freda i distant com si li fes por que me li convertís en una càrrega.

En comptes de decidir continuar oferint-me la seva ajuda i els seus bons oficis, amb els quals jo comptava, i que necessitava més que mai, ella devia considerar que ja havia complert el compromís que tenia amb mi d'haver-me portat sana i salva fins a la meva destinació, i, amb un capteniment que a ella li devia semblar del tot natural i correcte, va començar a abraçar-me com si volgués acomiadar-se'm mentre jo quedava tan trasbalsada i tan colpida que no vaig tenir esma ni voluntat per fer-li esment de tot el que esperava de la seva experiència i el seu coneixement de l'indret on m'havia portat.

Mentre m'estava així atordida i muda, cosa que ella devia atribuir senzillament a la tristesa de la separació, vaig veure-me'n una mica alleujada perquè aquesta seva suposició la va moure a fer-me el següent discurs: que, ara que havíem arribat bé a Londres, i que ella se n'havia d'anar a la casa on servia, m'aconsellava vivament que me'n busqués una de seguida; que no havia de tenir por de no trobar-ne; que hi havia més cases on podia servir que parròquies; que m'aconsellava que anés a una oficina de col·locació; que, si ella s'assabentava de cap feina, em buscaria per dir-m'ho; que, mentrestant, agafés habitació en una dispesa i li digués on parava; que em desitjava bona sort i esperava que guardés sempre l'honra i no causés la vergonya de la meva

família. Dit això, va prendre comiat de mi i em va deixar, per dir-ho així, abandonada a mi mateixa, tan desvalguda com quan jo m'havia abandonat a ella.

Sola, desemparada i sense ningú, doncs, no vaig trigar a cop-sar amb amargura la gravetat d'aquella separació, que havia tingut lloc en una saleta de l'hostal; i, així que ella em va haver girat l'esquena, l'afflicció que em va causar l'estranya conjuntura en què em trobava es va resoldre en un doll de llàgrimes que em va desfer en gran manera l'opressió que sentia al cor, tot i continuar atordida i sense saber gens què fer de la meva persona.

Va acostar-se'm un dels mossos de l'hostal, que va fer-me augmentar el recel demanant-me, sense més ni més, si necessitava res d'ell, a la qual cosa vaig respondre innocentment que no. Sí que li vaig pregar, però, que em digués on podia trobar allotjament per a aquella nit. Ell em va dir que ho aniria a demanar a l'hostalera, que va venir tot seguit per dir-me en to eixut, sense compadir-se gens ni mica de l'atribolament que va veure que passava, que podia proporcionar-me un llit per un xíling, i que l'endemà al matí, com que donava per descomptat que tenia amics a la ciutat (a la qual cosa jo vaig respondre en va amb un gran sospir), ja m'espavilaria pel meu compte.

És curiós com el pensament s'aferra als consols més petits enmig dels destrets més grans. El simple fet de tenir un llit on passar la nit va apaivagar-me l'angoixa; i, com que em feia vergonya explicar a l'hostalera que a ciutat no tenia cap amistat a qui pogués acudir, vaig decidir que l'endemà mateix a primera hora aniria a una oficina de col·locació, de les quals tenia unes quantes adreces apuntades al revers d'una balada impresa que l'Esther m'havia donat. Allà comptava obtenir informació sobre alguna feina escaient per a una noia de poble com jo, que em

proporcionés un mitjà de subsistència abans que se m'acabessin els migrats recursos que em quedaven. Pel que feia a referències, l'Esther m'havia dit més d'una vegada que podia comptar amb ella per obtenir-ne; i jo, tot i haver quedat dolguda perquè m'havia deixat plantada, no vaig perdre del tot la confiança en ella, sinó que vaig començar a pensar de bona fe que el seu capteniment havia sigut l'adequat, i que era tan sols el meu desconeixement del món el que m'havia portat a judicar-lo tal com ho havia fet d'entrada.

Així doncs, l'endemà al matí em vaig vestir amb tota la pulcritud que em permetia el meu modest vestuari, i, després d'haver deixat el bagul a càrrec de la mestressa de l'hostal, vaig sortir al carrer tota sola; i, sense més entrebancs que els que hauria pogut trobar qualsevol noia de poble amb quinze anys acabats de fer, per a qui qualsevol rètol o qualsevol botiga era una festa per als ulls, vaig arribar a l'anelada oficina de col·locació.

La portava una dona gran que seia darrere el taulell amb un llibre molt pulcre al davant i amb uns quants pergamins on hi havia escrites ofertes de feina.

Vaig acostar-me a aquesta matrona sense aixecar la vista i sense mirar cap de les persones que m'envoltaven i que s'hi esperaven amb el mateix propòsit que jo, i, després d'adreçar-li unes quantes reverències fins a terra, vaig aconseguir barbotejar a què venia.

Ella em va escoltar amb tota la gravetat i l'aire sorrut propis d'un petit funcionari, i, després d'examinar-me amb la mirada, en comptes de respondre'm em va exigir la paga i senyal d'un xíling, a canvi del qual em va dir que les feines per a dones eren molt escasses, i encara més si es tenia una complexió com la meva, massa delicada per fer tasques pesades; però que tot i així

donaria un cop d'ull al llibre per veure si podia fer res per mi, i per això em pregava que m'esperés una estona mentre atenia altres clients.

Vaig enretirar-me, doncs, profundament humiliada per una asseveració portadora d'una incertesa torturant que en el meu estat se'm va fer poc menys que insuportable.

Al cap d'una estona, armant-me de valor, i amb ganes d'espolsar-me els pensaments que em neguitejaven, vaig atrevir-me a aixecar una mica el cap i vaig passejar la mirada per la sala, on vaig trobar clavats en mi els ulls d'una dama (perquè com a tal la va veure la meva extrema innocència) rabassuda i caravermella, de cinquanta anys ben bons, que anava amb una capa de vellut (tot i ser al pic de l'estiu) i seia en un racó amb el capell a la falda.

Semblava que em volgués devorar amb la mirada, perquè m'observava de cap a peus amb absoluta indiferència per la torbació i l'enrojolament que em causava el fet que no em tragués els ulls de sobre, i que segurament van ser per a ella la millor prova que m'ajustava als seus propòsits. Passada una estona, durant la qual el meu posat, la meva persona i tot el meu cos van ser sotmesos a un examen minuciós (que jo, per part meva, vaig fer per manera de superar favorablement afectant distinció, estirant el coll i fent ressaltar els meus atractius), se'm va atansar i em va dir en to circumspecte:

—¿Que busques feina, maca?

—Sí senyora, per servir-la —li vaig respondre, amb una profunda reverència.

En sentir això ella em va confiar que, de fet, havia acudit a aquella oficina buscant una criada; que creia que jo podia servir, després d'una mica d'instrucció; que en tenia prou amb el meu

semblant com a referència; que Londres era un cau de vici i de perdició; que esperava que jo fos de bona pasta i em mantingués lluny de les males companyies; ras i curt, em va dir tot el que era capaç de dir una dona de món, i que era molt més del que calia per guanyar-se una noia de poble sense malícia ni experiència que a més a més es moria de por d'acabar al carrer com una vagabunda. Vaig agafar-me de bon grat, doncs, a la primera oferta d'allotjament que se'm feia, més que més venint d'aquella dama seriosa i distingida que havia de ser la meva mestressa, perquè així me la va fer veure la meva benèvola imaginació. Com que em va llogar davant mateix de la dona que portava l'oficina, no vaig poder deixar d'observar com aquesta somreia i gesticulava amb murrieria, cosa que ingènuament vaig interpretar com a senyal que s'alegrava perquè havia trobat feina tan de seguida; però, com més endavant vaig saber, aquelles comares s'entenen d'allò més bé, i aquell lloc era un mercat on la senyora Brown, la meva mestressa, acudia sovint a la caça de qualsevol gènere fresc que hi estigués en oferta, per a ús dels seus clients i benefici propi.

La meva mestressa, en tot cas, estava tan satisfeta amb la seva troballa que, segurament perquè li feia por que sorgís cap entrebanc o jo m'hi repensés i me li escapés de les mans, va afanyar-se a portar-me amb un cotxe al meu hostal, on va reclamar el meu bagul, que li van lliurar en presència meva sense posar-hi cap objecció i sense demanar-li explicacions sobre on se m'emportava.

Feta aquesta diligència, va dir al cotxer que es dirigís a una botiga de la banda del cementiri de Saint Paul, on va comprar un parell de guants per a mi, i tot seguit va donar ordre al cotxer perquè ens portés a casa seva, al carrer ***. Ens hi va deixar a la porta, després d'un trajecte durant el qual la meva mestressa em va alegrar i entretenir l'esperit per mitjà d'un seguit d'enganyi-

fes d'allò més versemblants, de les quals no hi va haver ni una síl·laba que no em portés a concloure que havia tingut la grandíssima sort d'anar a caure a les mans de la mestressa, per no dir l'amiga, més bondadosa que hauria pogut trobar enlloc del món; de tal manera que vaig travessar la porta de casa seva plena de confiança i exultació i prometent-me que, així que estigués una mica aposentada, assabentaria l'Esther Davis de la meva inusitada bona estrella.

Podeu creure que la bona opinió que em va merèixer la casa no va minvar gens quan vaig veure l'elegant saleta interior on em van conduir, que em va semblar esplèndidament moblada, per bé que les millors sales que havia vist en ma vida eren els modestos menjadors dels hostals de camí ral. Hi havia dos miralls de paret de marc daurat, i un bufet on hi havia molt ben disposades unes quantes peces de vaixel·la que em van enlluernar i em van deixar convençuda d'haver entrat a servir en una família del tot honorable.

Tot seguit la meva mestressa va començar a fer el seu paper, dient-me que havia de tenir l'esperit disposat i aprendre a confiar-me a ella; que no m'havia agafat perquè treballés de simple criada i fos l'escarràs de la casa, sinó com una mena de dama de companyia; i que, si era bona noia, ella vetllaria per mi tant com ho farien vint mares. A tot això jo només vaig saber respondre amb reverències exagerades i maldestres i amb uns quants monosíl·labs, com ara «sí», «no» o «és clar!».

A continuació la meva mestressa va tocar la campaneta i va venir la minyona corpulenta que ens havia obert la porta.

—Martha —li va dir la senyora Brown—, acabo de llogar aquesta noia perquè tingui cura de la meva roba blanca; acompanya-la a dalt i ensenya-li la seva cambra; i fes el favor de trac-

tar-la amb el mateix respecte que em tens a mi, perquè li he agafat molta estimació i per ella faria el que fos.

La Martha, que era una gata moixa i estava avesada a aquella farsa, va seguir-li perfectament la veta, em va fer mitja reverència i em va pregar que pugés amb ella els dos trams d'escala que conduïen al pis de dalt, als darreres del qual em va ensenyar una habitació molt pulcra amb un llit molt elegant que, segons em va dir la Martha, hauria de compartir amb una damisella que era cosina de la meva mestressa i que, n'estava convençuda, em tractaria amb totes les atencions del món. Tot seguit em va parlar en uns termes d'allò més elogiosos de la seva bondadosa i gentil mestressa, i també de la sort que havia tingut d'haver-la conegut, perquè no n'hauria pogut trobar cap de millor; a banda d'altres falòrnies que haurien despertat la suspicàcia de qualsevol que no fos una persona ingènua i inexperta com jo, que no coneixia gens el món i prenia cada paraula que ella em deia en el sentit que volia que jo entengués, i, com que de seguida va veure amb quina capacitat de penetració se les havia, es va dedicar a entabanar-me fins a fer-me sentir tan feliç dintre la meva gàbia que no en veia els barrots.

Mentre encara s'estenia sobre aquestes explicacions mentideres relatives a la naturalesa de les meves futures ocupacions, va tornar a sonar la campaneta perquè baixéssim i em van fer passar novament a la saleta d'abans, on hi havia una taula parada amb tres coberts. La meva mestressa tenia ara al costat una de les seves favorites, intendent principal de la casa, que tenia per feina preparar i acostumar les joves eugues com jo a la munta, i va ser amb vista a això que em va ser assignada com a companya de llit; i, per donar-li més autoritat, la venerable presidenta d'aquella corporació va conferir-li el títol de cosina.